

Navigation ve Y3n Bulma:

Y3n bulmak, bir mekândan diğerine hareket etmek kadar kolay ve g3nlik bir s3re7ken; yolunu kaybetmek ve nerede olduğunu bilememek can sıkıcı bir deneyime d3n3lebilmektedir. Bireyler g3venliklerinin azaldığını hissetmekte; y3n bulamama korku ve sıkıntı yaşanmasına neden olabilmektedir. Kaybolma ve bireyin yardıma ihtiya7 duyduğu durumlarda bu yardıma doğrudan ulaşamaması, bireyde vandalizm dâhil bir7ok farklı negatif duygusal dışavurumla sonu7lanır. Sağlık kuruluşlarında yapılan g3ncel araştırmalar, sadece hastaların değil; işlerinde yeni olan doktorların dahi y3nlerini bulurken kaybolma yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bu olumsuz s3re7 doktorların hastaya m3dahalesini de etkileyebilmektedir (S3nmez, 3nder, 2015:355).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Golledge 1999'a göre, Navigasyon, bir hedefe ulaŐmak için çevrede gerçekleştirilen koordineli bir harekettir. “*Hareket kabiliyeti ve yön bulma*” olarak kavramsallaŐtırılabilir (Montello 2005). Hareket kabiliyeti, insanların çevreye karŐı koordine edilmesi, engellerin önlenmesi, görünür iŐaretlere doğru yürümesi ve ilgili görevlerin yapılabilmesini sağlayan bir navigasyon bileŐenidir. Yol bulma (Wayfinding), insanlara rota planlama, algılanamayan hedeflere yönlendirme ve ilgili görevler yapma olanağı sağlayan, mesafe özellikleriyle koordineli bir navigasyon bileŐenidir (Montello 2017).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Kentsel ölçekte yön bulma kavramı, ilk kez 1960'larda Kent İmgesi adlı eserinde Lynch tarafından kullanılmıŐtır. Mekansal oryantasyon, bilişsel harita ve imge oluŐumu üzerine odaklanan bu çalıŐmada yön bulma araçları; haritalar, sokak iŐaretleri, rota iŐaretleri olarak tanımlanmıŐ; yön bulurken çevresel imgelerin önemi üzerinde durulmuŐtur (Lynch, 1960).

Yön bulma, bireylerin gecikme ve yersiz endiŐe yaŐamadan, hedeflerine giden yolu bulabilmeleridir (Peponis ve diğ., 1990). Kavramın temelinde; bireyin, çevrenin zihinsel temsilleri içine kendini yerleŐtirmesi anlamına gelen "mekânsal oryantasyon" kavramı bulunmaktadır (Passini, 1984; Passini, 1996).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

1970'lerin baŐlarında ise Kaplan, Downs ve Stea, bireylerin yonlerini nasıl bulduklarını anlamak ve yon bulma davranıŐının altında yatan süreci keŐfetmek üzere çalıŐmalar yurutmüŐlerdir (Arthur, Passini, 2002). Bu süreçte, mekânsal oryantasyon kavramından uzaklaŐılarak; tüm algısal, bilişsel ve karar verme süreçlerini içeren yeni bir kavram ortaya atılmıŐtır. Bu yeni kavram yon bulma (wayfinding) olarak tanımlanmıŐtır (Arthur, Passini, 2002).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Yön bulma sürecinde, bireylerin çevre içindeki hareketlerine olanak sağlayan bilişsel haritalar kullanılmaktadır. Mekan ile ilgili tüm özelliklerin hafızaya aktarılması, kodlanması, saklanması, gerektiğinde geri çağırılıp, deşifre edilmesi süreci olarak tanımlanan bilişsel haritalar, hareket sırasında bireye yol göstermektedir.¹² Dolayısıyla, bilişsel haritanın oluşumundaki kolaylık ve bilişsel haritanın eksiksizliği, bir çevredeki yön bulma davranışını etkilemektedir (Sönmez, Önder, 2015:357).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Yön bulma konusunda fiziki çevrelerde gerçekleştirilen çalışmaların yanı sıra, farklı ölçeklerde sanal ortamlar da yaratılmaktadır (Werner, Schindler, 2004). Deney çalışmaları, katılımcının sanal gezintiyi izlemesi yoluyla pasif olarak gerçekleşmekte; bazı durumlarda yönetme kolu ile sanal mekanlarda harekete katkı sağlanabilmektedir. Böylece iç mekan ya da kentsel alanların yaratıldığı bu sanal çevrelerde, katılımcının araştırmacının istediği ölçüde sanal çevreyi deneyimlemesi mümkün olmaktadır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Sanal çevreler, fiziki evre özelliklerinin kontrol altına alınmak istendiği ya da katılımcıların fiziki çevrede bir araya getirilmesinin zor olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Yaratılan sanal çevrelerde katılımcılar, fiili ve üç boyutlu bir mekânsal çevreyi gözünün önüne getirmekte ve bu evre ile etkileşime girmektedir. alışmalar, sanal çevrelerde hareketi izleyen ve eşdeğer fiziki çevrelerde hareket eden deneklere ait mekânsal bilgilerin aynı doğrulukta olduğunu göstermektedir (Sönmez, Önder, 2015:359).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Yönler nasıl bulunur

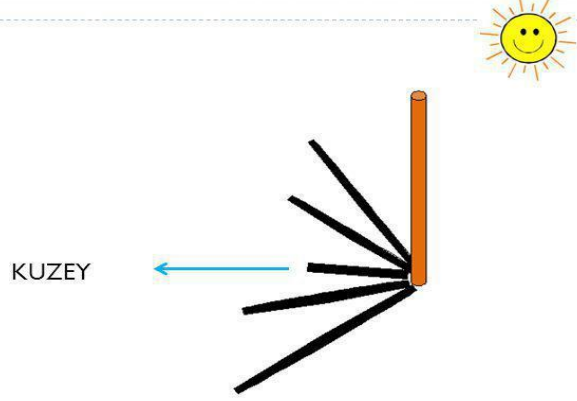
Yön, belli bir noktaya göre, bir yerin bulunduğu taraftır.

Farklı Kaynaktan Yön Nasıl Bulunur?

- 1 - Güneş Metodu
- 2 – Pusula Metodu
- 3 – Çubuk Metodu
- 4 – Camiler/ Kliseler
- 5 – Karınca Yuvaları
- 6 – Mezar Taşları
- 7 – Taşlarda ve Ağaçlardaki Yosunlar
- 8 – Geceleri ise Kutup Yıldızı'na Bakarak

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

ÇUBUK İLE YÖN BULMA

Güneşli bir günde yere dikilen bir çubuğun gölgesini inceleyelim. Gölgenin en kısa olduğu öğle saatinde gölgenin yönü kuzeyi gösterir.

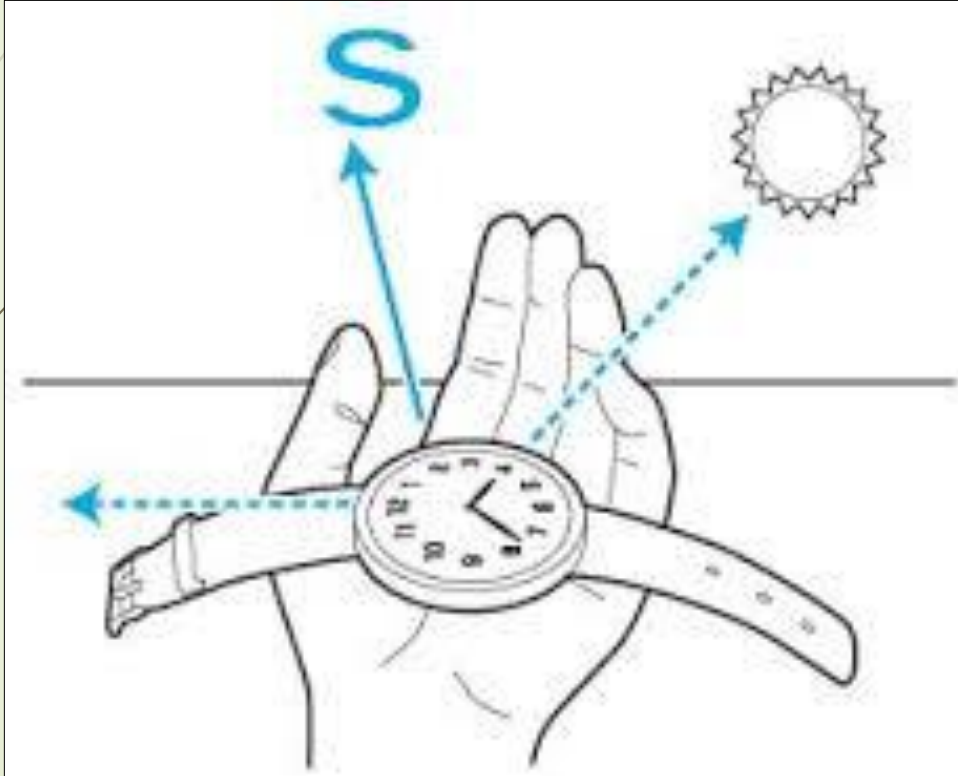

Müslüman mezarlığında mevtanın baş kısmı batıya, ayak kısmı doğuya, yüzü ise güney yönünü göstermektedir. Hıristiyan mezarlarında ise, mevtanın başı güney yönünü işaret etmektedir.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Saatin akrebi güneşe doğru tutulduğunda, bu saat ile 12 arasındaki nokta güneyi gösterecektir. Güney yarım küre için ise, saat 12'yi güneşe tutup, akrep ile arasındaki açının tam ortasını gösteren yön kuzeydir.

